

Hvordan møter barnehageansatte de spenningssøkende barna?

av

Helene Ystebø
Kandidatnummer 808

Bacheloroppgave Natur og friluftsliv

Veileder fordypning/linje
Ellen Beate Hansen Sandseter

Veileder pedagogikk
Marit Heldal

Trondheim, april 2012

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskolen og er godkjent som en del av førskolelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DRONNING MAUDS MINNE
Høgskole for førskolelærerutdanning
Biblioteket

Innhold

Forord	2
Innledning.....	3
1. Teori	4
1.1 De yngste barna – Forutsetninger for spenning og uterommet	4
1.2 Spenning.....	8
1.3 Hvordan skal vi møte barnet?.....	11
2. Metode.....	13
2.1 Valg av metode.....	13
2.2 Valg av informanter	14
2.3 Presentasjon av informanter	16
2.4 Intervjuguide	16
2.5 Feilkilder	17
2.6 Gjennomføring	18
2.7 Etterarbeid	18
3. Resultat og drøfting.....	20
3.1 Resultat – Spenning for de yngste barna	20
3.2 Drøfting – Spenning for de yngste barna	23
3.3 Resultat - Spenningsøkende voksne; erfaringer og refleksjoner	26
3.4 Drøfting – Spenningsøkende voksne; erfaringer og refleksjoner	29
3.5 Resultat – Hvordan møter vi de spenningsøkende barna?	31
3.6 Drøfting – Hvordan møter man de spenningsøkende barna?	33
3.7 Oppsummering	34
5.1 Avslutning	36
6. Kildeliste	37
6.1 Litteratur.....	37
6.2 Websider.....	38
Vedlegg (1); Intervjuguide	39

Forord

Jeg vil her benytte meg av sjansen til å takke dem som har hjulpet meg med oppgaven min. De første jeg vil takke er de fire informantene som har stilt til intervju og delt sine erfaringer og kunnskaper rundt mitt tema. Dette setter jeg stor pris på. Grunnet lite teori rundt tema, var deres erfaringer og kunnskap, avgjørende for min oppgave. Jeg vil også takke veilederne mine, Ellen Beate Sandseter og Marit Heldal. Deres inspirerende og interessante forelesninger hjalp meg til å finne et tema og en problemstilling som virkelig har betydning for meg og min fremtidige yrkesidentitet. Jeg vil også takke dem for gode veiledninger og innspill mot den ferdige oppgaven.

Innledning

Voksen: «Ååå! Pass på nå! Det er glatt vet du».

Are: «Nei, nei, nei, det er bare litt...»

Voksen: «Kom heller ned hit, for her er det ikke så glatt».

Are: «Nei, men jeg må jo over her og ordne».

(det går noen minutter)

Voksen: «ååå nå springer du så fort! Pass på så du ikke skli og slår deg»!

Are: «Men det er så artig»!

Jeg sto utenfor å observerte Are som er snart to år. I motsetning til de andre barna, sprang han over isen som hadde lagt seg over hele uteområdet til barnehagen. Noen ganger tok han også fart og la seg ned slik at han sklei bortover. Jeg overhørte den ene voksne på avdelingen som hele tiden ropte til han om at han måtte ta det med ro slik at han ikke falt og slo seg. Opp til flere ganger hadde Are falt ned på isen, men bare reist seg opp igjen for å fortsette å løpe. Gleden over å kunne løpe på noe som var litt ”farlig” og det komme over isen raskt, var stor.

Etter å ha observert denne hendelsen, fikk jeg lyst å se nærmere på barns spenningsøking. Voksnes erfaringer med spenning og om disse påvirker deres hverdag og barna var også interessant. Are hadde flere ganger fått erfare hvordan det var å falle på isen og syns ikke det var så ille. De voksne som var rundt, ropte stadig til han at han måtte gå på isen eller holde seg der det ikke var is. Dette syns jeg var interessant og satte meg problemstillingen; ”Hvordan møter voksne de spenningsøkende barna?”. Etter å ha jobbet litt frem og tilbake sammen med veilederne mine, fant jeg ut at det var mer riktig å erstatte voksne med barnehageansatte ettersom det var de voksne i barnehagen jeg ville se på. Den endelige problemstillingen ble dermed; **”Hvordan møter barnehageansatte de spenningsøkende barna?”**.

I denne oppgaven har jeg valgt å fokusere på de yngste barna i barnehagen og deres forhold til spenning. Dette er barn i alderen 0-3 år. Det var under siste praksisperiode interessen av de yngstes barns spenning oppstod. Jeg fikk oppleve de yngste barnas vilje til å oppnå noe og utforske. Hvordan de fant aktiviteter som fanget interessen deres og hvordan de prøvde seg på nye utfordringer, ble interessant, men også hvordan de voksne møtte disse barna.

1. Teori

I denne oppgaven har jeg, som tidligere nevnt, valgt å fokusere på småbarn, altså barn i alderen 0-3 år. Etter å ha hatt praksis på en småbarnsbase, oppdaget jeg raskt at de yngste barna også i stor grad er spenningssøkende og søker utfordringer. Uterommet er i følge mine informanter en hovedarena for dette og jeg har derfor valgt å ha fokus på dette området. Jeg har delt inn teoridelen i tre. Her har jeg valgt å trekke inn teori rundt småbarn, for å så trekke inn teori rundt spenning og tilslutt presentere hvordan vi bør møte det spenningssøkende barnet.

1.1 De yngste barna – Forutsetninger for spenning og uterommet

I dag velger flere foreldre å la barna sine starte i barnehagen tidligere en før. Tall fra statistisk sentralbyrå viser at nesten åtte av ti ettåringer og ni av ti toåringer gikk i barnehage høsten 2010, og da oftest på fulltid (Statistisk sentralbyrå, s.a). I følge Kitterød og Bringedal (s.a) er det i dag bred politisk enighet om at barnehagen er et godt og ønskelig tilbud for barn. Barnehagen er en sentral arena for lek, læring, mestring og samhandling, og er dermed en viktig sosial og pedagogisk institusjon (ibid.).

Barnehagen, etter det tallene fra statistisk sentralbyrå forteller, har nå en dominerende plass i små barns dagligliv i Norge. Det er derfor viktig at barnehagen kvalitetssikres og har ansatte som er klar over hvilket ansvar de har overfor barna. I følge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2006/2011, (KD, 06/11)), tilegner barna seg mange grunnleggende motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse(...) i løpet av småbarnsalderen. ”Rammeplanen er en plan som skal gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktet ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet” (KD, 06/11). Rammeplanen er også en forskrift til barnehageloven, og planens innhold og føringer er dermed like juridisk forpliktende som selve lovteksten (Sandseter, Hagen, og Moser, 2010). Gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden å kjenne. De lærer også å bli kjent med seg selv og sin kropp. Barn er kroppslige og de uttrykker mye ut i fra kroppen (Storli, 2010). Ved sanseintrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på flere områder. Som ansatt i barnehage er det viktig at vi skaper miljøer som gir alle barn utfordringer og gode opplevelser. Alle barn bør få kjennskap til fysisk aktivitet og få oppleve

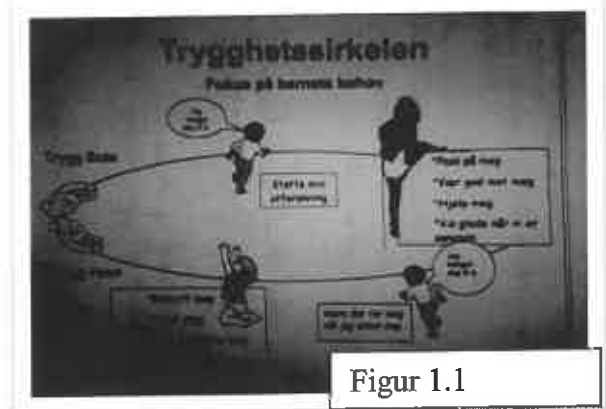
dette som noe positivt. Her må man ta hensyn til alder og modenhet og ha fokus på å gi likeverdige utfordringer til begge kjønn. For at dette skal kunne gjennomføres, er det viktig at personalet er oppmuntrende, motiverte og gir barna positive tilbakemeldinger (ibid.).

For de yngste barna er trygghet en avgjørende faktor for deres utvikling (Haugen, Løkken & Røthle, 2005). For at barnet skal utforske, trenger det å vite at det har en trygg base barnet kan komme tilbake til. Et barn har som regel to typer tilknytningsbehov (www.r-bup.no, 2012).

De trenger en omsorgsperson som kan støtte dem i deres utforskingstrang, samt være tilstedet når de søker nærhet. Derfor er det viktig at voksne i barnehagen er tilstedet for barnet i sin utvikling og møter det der det er, både psykisk og fysisk. Cooper, Hoffman, Powell &

Marvin har utviklet en modell som beskriver dette på en oversiktlig måte (www.circleofsecurity.net, s.a). Den kalles trygghets sirkelen og viser til hvordan de voksne bør opptre i forhold til barnets behov for utforsking (se figur 1.1). Denne viser hvordan barnet ofte har behov for en trygg base som det kan returnere til og få dele opplevelser om deres utforsking, samt få støtte i fra.

Barnet har behov for å bli sett og denne tryggheten skriver de fire om, som nesten er avgjørende for at barn skal utfordre seg selv og utforske (ibid.).

Figur 1.1

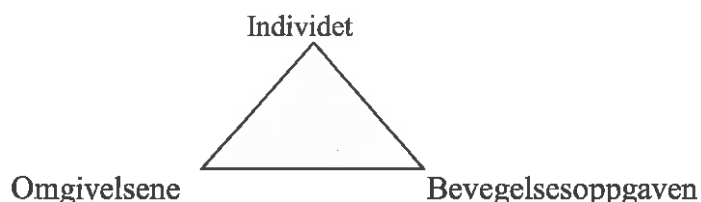
For de barna som er yngst i barnehagen, handler det mye om å handle ut i fra her – og – nå situasjoner når de skal bevege seg (Hagen & Lysklett, 2005, s. 139). Barna ser ofte ikke utfordringen før de står i den. Det er også i uterommet de største utfordringene kommer til syne. For mange av barna på småbarnsavdelinger eller baser, er barnehagen kanskje første møte med naturen og uterommet. Uterommet er en plass som har en stor naturlig variasjon, som er veldig forskjellig fra innerommet. De store flatene og rommene ute, har en spesiell innvirkning på barn (ibid., s. 139). Barna opplever her en indre trang til å bevege seg så mye de kan, og uterommet byr på en mer allsidig bevegelse, som igjen er viktig for barns motoriske utvikling. Ofte kan de yngste barna bli holdt igjen inne, grunnet at vær og aktiviteter ikke «passer» dem. Det fører til at de ikke får oppleve de utfordringene som oppstår.

Rune Steensnæs, styrer i Rusvik naturbarnehage, har innført noe de kaller for lekefri dag. (i Pettersen, 2012). Dette har de hver mandag og de velger da å ikke låse opp lekeskuret ute, slik

at barna måta fatt på de tingene som ligger naturlig for dem. ”Leken blir mer mangfoldig, og konfliktnivået er svært lavt. (...) Miljøet vi har ute, er med på å skape omgivelser som naturlig fremkaller god lek, nysgjerrighet og mulighet til å kunne gjemme seg bort og få fred i leken”, sier Steensnæs (ibid).

Barn søker spenningsfylt lek primært, ettersom dette gir spesielle kroppslige opplevelser som glede, frykt, mestring og det å sprengre grenser (Sandseter, her i Sandseter, Hagen & Moser, 2005). For de yngste barna er kroppen viktig. Den er den første forståelsesinstansen, som betyr at det er kroppen som først opplever og forstår verden. Det er gjennom å våge og ta sjanse på å kaste seg ut i noe som de ikke har prøvd før, at barn møter og lærer verden (ibid., s. 54). Derfor er det viktig at dette er en del av hverdagen. De fleste barn er spenningsøkende ut i fra eget nivå. Barn er personer som er villig til å lære. Erikson (i Kloep og Hendry, 2003) mener at utvikling ikke er kontinuerlig men at den skjer etappevis og den er med oss gjennom hele livet. Dette vil si at helt fra vi er født og til alderdom og død, vil vi være i en utviklingsfase.

Mestring av fysiske ferdigheter og god kroppskontroll styrker barns selvbilde noe som bidrar til å gi et godt grunnlag for læring (Haugen, Løkken & Röthle, 2005). Kropp og sanser er det viktigste de yngste barna har som hjelpemiddel når de skal ut å utforske. Barna må ta utgangspunkt i seg selv, omgivelsene rundt og den oppgaven de skal løse. Fjørtoft (2010) viser til Newells figur som er et resultat av hvordan sammenhengen mellom de tre faktorene har i forhold til motorisk utvikling og læring. Under er en figur som viser hvilke hensyn man må ta dersom man skal utføre noe. Man må ta hensyn til individet selv, altså den psykiske, sosiale og den fysiske utviklingen til den enkelte, det fysiske miljøet, som kan være forhold til andre eller utstyr og hvordan det påvirker oss og den oppgaven som skal løses (ibid., s. 175).

Alle de tre faktorene påvirker hverandre i en interaksjon, samtidig som de blir modifisert gjennom en påvirkning av hverandre. Dette kan ses opp i mot spenning. Barnet må kjenne seg

selv og sin kropp når det skal utforske. Trygghet, som tidligere nevnt, er også en faktor som gjør at barnet utforsker. Dette kan ses i sammenheng med omgivelser eller miljø. Resultatet av den oppgaven som skal løses, blir et avgjort etter hvor godt barnet kjenner seg selv og hvordan miljøet er. Dette er alle faktorer som er med å avgjøre i hvilken grad av spenning eller utfordring barnet tar.

Veronica Sherbourne har utarbeidet metodiske prinsipper som har som mål å skape grunnleggende trygghet i egen kropp (Haugen, Løkken & Röthle, 2005). Et av grunnlagene hennes er det at "barn må føle seg hjemme i egen kropp for å kunne mestre den". Dette kan ses opp i mot eksempelet om Are i innledningen av oppgaven. Hun mener også at arbeid med aktiviteter som omhandler vekt, tyngde, underlag og kraft kan barnet lære seg tillit, samt kjennskap til underlag og rom. Dette blir en slags tilretteleggelse for at barn skal få erfaring med for eksempel uterommet og for å skape en interesse og en vilje til å utforske mer. '

Med spenningsfylt aktivitet i barnehagens uterom, menes det i denne sammenhengen fysisk lek som gir spennende opplevelser av skrekkblandet fryd for barnet, men som samtidig innebærer at barna løper en risiko for skade eller andre negative opplevelser. Denne leken kalles også risikofylt lek (Sandseter i Wilhelmsen & Holthe, 2010, s. 164)

Spenning og utfordring er en viktig del av barns helhetlige utvikling. Det er også nødvendig for å skape et stimulerende miljø som gir barna opplevelse og erfaring og dermed også læring. Småskader som skrubbsår og små fall er skader vi ikke kan skjerme barna mot, men det er viktig at apparater er trygge og at miljøet rundt er trygt (Moen & Jacobsen, 2007). Voksne i barnehagen spiller en stor rolle i forhold til barns spenningssøking og utviklingen av den. Deres erfaringer og forhold til det er avgjørende for barnas holdning ovenfor det. Begrensningene de voksne setter er ofte basert på egne erfaringer og hva de synes er farlig. Den kaotiske og risikofylte leken blir nedsatt i barnehagen. En nyere studie viser at dette er forbedret og at mange ansatte i barnehager er positive til spenningssøkende barn og den risikofylte leken (Sandseter i Wilhelmsen & Holthe, 2010).

Mange situasjoner vil foreldre eller andre voksne sørge for at risikokilen forsvinner slik at barna ikke kommer opp i situasjoner som inneholder risiko (Sandseter i Wilhelmsen & Holthe, 2010, s. 172) Barna vil da ikke lære seg hvordan de skal forholde seg til risikokilder og barnet vil gå glipp av stor lærdom. Barn vil mest sannsynlig utsette seg for større fare

senere dersom det ikke tidligere har opplevd farlige situasjoner. En viktig del av barns utvikling er å kunne ta risikovurderinger. Dette handler om å se hva som er risiko og handle etter det (ibid.).

1.2 Spenning

I følge Osnes, Skaug og Kaarby (2010) kan spenning være en følelse og en opplevelse i en situasjon som ligger et sted mellom frykt og fryd. Det blir også gjerne definert som drivkraft i all lek og læring. Spenning skaper en nysgjerrighet med noe som kan virke risikabelt. Risiko er et begrep som hører til spenning og spenningssøking. ”Risiko er vanligvis definert som en kombinasjon av sannsynligheten for at en hendelse skal inntreffe, og konsekvensen av den svikt som oppstår, det vil si skadeomfanget av hendelsen” (Regjeringen, 2000). Selv om risiko er et viktig begrep innen spenningssøking, er det utfordring og utforskning i forhold til utvikling jeg har lagt vekt på i denne oppgaven. Rasmussen (Ibid., 2010) mener at barn har et iboende behov for spenning og utforskning. Dette er det også ulike nivå av, men Rasmussen sier at så godt som alle barn har det i seg. Barn har også den egenskapen at de kan skape spenning ved å lage egne regler. De som er mer utadvendt og liker aktiviteter med stor fart, trenger mer spenning for å unngå å kjede seg, mens de mer innadvendte barna, trenger ofte mindre spenning for å ha det bra. Zuckerman (i Osnes, Skaug & Kaarby, 2010) har forsket en del på dette. Han har også utviklet en personlighetstest av spenning, som han kaller sensation seeking scale. Gjennom sine studier fant at ut at noen trives med mer spenning enn andre. De fleste holdt seg likevel på en nøytral linje i forhold til spenning. Dette er også noe vi må ta hensyn til i en barnegruppe. Noen barn er ønsker mer, mens de fleste har et normalt forhold til spenning. Gutter søker ofte mer spenning enn jenter, men det er også mange jenter som søker aktiviteter med stor grad av risiko (Sandseter i Wilhelmsen & Holthe, 2010). Derfor må vi se på enkelt individet og arbeide og tilrettelegge ut i fra hvert enkelt barn. Uansett er det viktig å fokusere på barns ulikhet og det ulike behovet for spenning og utfordring. Her kan man ikke se på alder, men heller på modenhet og utvikling

Spenning er en stor del av barns liv. Det handler om balanse mellom det som er trygt og det som er mer risikabelt. Barn er kjent for å ha et stort ønske om å lære noe og utvikle seg. De

bryter egne grenser gjennom å prøve nye og spennende ting gjennom leken (Sandseter, i Kvello, 2010, s. 180). Barn søker fysiske utfordringer og utforsker muligheter og begrensninger på ytterpunkter av det de tør og mestrer (Sandseter, her i Wilhelmsen & Holthe, 2010, s. 163). I Norge er man opptatt av trygghet, sikkerhet og komfort og man bruker en del ressurser for å ivareta dette. Dette er noe vi streber etter og da er det lett å glemme at det usikre og spennende er viktige elementer for en optimal stimulering og utvikling hos barn (Ibid., s. 163). Dette understreker også Breivik. Breivik er professor ved Norges idrettshøyskole og har forsket på læring under risiko. Han mener at samfunnets sikkerhetstenking og det faktum at barn tilbringer mer tid i voksenkontrollerte sammenhenger, frarøver barna vesentlige goder (Statistisk sentralbyrå, s.a). Han ser på de fleste ulykker som et tegn på at barn lærer og får glede gjennom livsutfoldelse og utprøving. Det er viktig å huske den tryggheten i det å mestre også det som ser farlig ut (ibid).

Barn er utforskende og nysgjerrige. Mange av dem ønsker å overvinne risikoer, noe som setter prøve deres fysiske styrke og mot. Spenning kan defineres som noe nervøst, samtidig som noe man ser frem til. Det at noe er spennende har med at det er noe som fanger eller som skaper interesse (Sandseter i Furuset, 2000, s. 67). Disse faktorene kan ses opp i mot barn. Barn er kanskje ikke de mest tålmodigste, og dermed handler det mye om å gå etter det som er interessant og vekker oppmerksomhet. Spenningsopplevelser har blitt et fenomen som har blitt mer populært både for barn og voksne. Risikosport er også noe som stadig får mer plass i hverdagen. Det viser seg at dagliglivet har blitt for uspenning, slik at vi ikke lenger får de stimuliene og spenningsopplevelsene som daglig kost (Ibid., s. 67). Dermed søker mennesker aktiviteter som gir den følelsen av at man ikke helt sikkert vet om det går bra.

Storli (2010, s. 329) skriver om Gibson og hans teori rundt affordances. Teorien har han utviklet for å gi en bedre forståelse mellom det fysiske miljøet og barns lek. "Begrepet affordances beskriver de funksjonene et element i landskapet har å tilby individet" (Ibid., s. 329). Storli mener det er en klar sammenheng mellom det perseptuelle og det motoriske systemet. Dette forklarer han ved å ta frem eksempelet om hvordan barn ser på et tre. "Det er ikke tresorten eller hvordan treet først kom dit barnet først tenker, men hva som kan gjøres med det". I utgangspunktet ble treet vurdert som klatrebart, mens det senere kanskje viste seg at det var gyngbart. Ut i fra dette kan vi se at miljøet tilbyr barnet nye handlingsmuligheter som et resultat av at barnet er i bevegelse (Ibid, s. 330). Lek i uterommet blir, i følge Storli,

ansett som barnehagens viktigste rom for å stimulere den grovmotoriske utviklingen hos barn. ”Den motoriske utviklingen er et resultat av samspillet mellom arv og modning, refleksbevegelser som grunnlag for viljestyrte bevegelser, barnets naturlige bevegelsestrang og miljømessige påvirkninger (Ibid., s. 330).”

De fleste av oss mennesker, har et normalt i forhold til spenning. Likevel finnes det også noen som er mer eller mindre enn andre. Det som kjennetegner en høyt spenningssøkende person er at den ofte er på jakt etter aktiviteter eller opplevelser som kan gi sterke samsestimuleringer. Björck – Åkesson (I Furuset, 2000) beskriver en spenningssøkende person som en som er utadvendt og en som er sensitiv i forhold til sine interne stimuli. Dette kommer til uttrykk gjennom fysisk og sosial risiko.

Det er en sone som er forsket på i forhold til barn og utvikling. Denne kalles flytsonen. Flytsonen er en sone man er i når man er helt oppslukt av en aktivitet som gjør at man glemmer både seg selv, tid og sted. Sosialpsykologen Mihaly Csikszentmihalyi har utviklet teorien som studerer og beskriver dette fenomenet (Sandseter, i Wilhelmsen & Holthe, 2010). Det er en sammenhengende flyt fra ett øyeblikk til neste der handling følger handling. Tilstanden kommer når det er en balanse mellom de utfordringer som mennesket blir utsatt for og de ferdigheter man har (Ibid., s. 167).

Når barn søker flere og nye utfordringer, vil de etter hvert få verdifull kunnskap og erfaring om hva som er trygt og ikke trygt. De vil da også vite hvordan de skal håndtere og mestre de ulike oppgavene, slik at de ikke blir skadet. Dette handler om å ta risikovurderinger (Sandseter, Hagen & Moser, 2010, s.57). For at dette skal kunne gjennomføres, krever det at det blir satt av tid og rom. Førskolelærerens holdninger og toleranse for risiko og hvordan de forholder seg til risikofylt lek, har også stor betydning (ibid., s.57). De erfaringene som de selv har gjort, kan sette begrensninger for barna. I noen tilfeller vil dette være positivt, men i andre ikke så bra. Når barn lærer er det viktig at man ikke er i veien for barnet, men er der som støtte. Dette vil si at barnet må få tid og rom til øve på en motorisk ferdighet, når det er modent for det (Moen & Jacobsen, 2007). Et tegn for at barnet er klar for en ny ferdighet, er når barnet selv viser interesse for aktiviteten.

1.3 Hvordan skal vi møte barnet?

For barn som er i utvikling, er det viktig med tilstedeværende voksne. Rammeplanen sier at ”personalet må ha et aktivt forhold til barns læringsprosesser”(KD, 06/11, s. 33). Mange barn utforsker selv og søker utfordring på denne måten. Disse barna kommer å spør de voksne når det er noe de lurer på. For at barna skal komme å spørre, er det viktig at personalet har en fremtredende holdning til barnet, samt at den voksne har opparbeidet en tillit til barnet som gjør at barnet føler seg trygg og sett (ibid). ”Personalet må dele sin kunnskap og vise engasjement for å vekke interesse hos barna.” Støtte og utfordring gjennom aktiviteter og opplevelser, kan fremme læring (ibid.). Tilstedeværelsen handler ikke bare om å være fysisk tilstedet, men også psykisk tilstede.

Rammeplanen fremhever også hvordan tidligere opplevelser og erfaringer påvirker selvpoppfatningen og hvordan personalets handlinger og holdninger i møte med barns lærings erfaringer, blir avgjørende (KD, 06/11). Begrepet læring er en stor del av barnehagen og læring innebærer å tilegne seg nye kunnskaper og ferdigheter (Kvistad og Søbstad, 2005, s. 151). I relasjonen voksen – barn vil en samskapende læringsprosess være avgjørende prosess. Dette innebærer at en organisasjon evner å lære og hvordan den legger til grunnlag for det. Her snakker vi om en ekstern veileder, for eksempel voksen i barnehagen, som deler, og formidler kunnskap. Tilrettelegging er en viktig faktor og ”tydeliggjøring av strukturer og konkretisering av mål vil være en tilbakevendende prosess” (ibid.).

I en oppsummering Olofsson gjør etter et forskningsprosjekt hadde, viser hun til sin forskning betydningen av aktive og lekende voksne (Haugen, Løkken & Röthle). Videre skriver hun hvordan leksituasjoner kan gi barn nysgjerrighet rundt ting som egentlig ikke ville skapt en interesse. Ved å løfte opp et blad og blåse det bortover, eller ta opp en pinne og ”smake” på den og late som om det er en iskrem, er eksempler som fremhever det hun sier. Dette er spenning for de yngste, og hvordan de voksne hjelper barnet til å kunne utforske selv, er en avgjørende del for barnets utvikling av utforskerrollen. Olofsson trekker også frem et viktig aspekt der hun stiller seg spørsmål om det alltid er positivt at den voksne hjelper, eller om det kan frata barnets funksjon til å utforske på egenhånd. Noen ganger er det behov for dette, der barnet trenger påfyll for ny motivasjon og hjelp til neste steg i utviklingen, mens det noen ganger er behov for at barnet lærer på egenhånd. Hun sier oppsummerende at det ikke dreier seg om en entydig metode, men om utøvelse av skjønn (ibid., s. 127).

Sandseter viser til at selv om lekemiljøets utforming er viktig, er også de ansattes rolle med tanke på holdninger og toleranse til spenningssøking og risiko og hvordan de forholder seg til dette i praksis (i Wilhelmsen & Holthe, 2010). Hvor stor risiko barnet får anledning til å søke i leken, vil også personalets oppfatning av spenning og risiko, være avgjørende.

Begrensninger de voksne har, vil de sette for barn i lek. Sandseter fremhever at dette er forskjellig i fra institusjon til institusjon. De ansatte i barnehagen har et ansvar når det kommer til å stimulere barna i forhold til utfordringer. Dette innbefatter at de skal beskytte barn mot skader men også sørge for at barna får nok utfordringer. Det er derfor viktig at personalet ikke lar sin erfaring eller bekymring være styrende, men at de er oppmerksomme på mestringsnivå og spenningsbehov ut i fra hvert enkelt barn (ibid., s173).

2. Metode

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere de metodiske valgene jeg har tatt i forhold til min oppgave. Jeg vil her ligge vekt på valg av metode, samt valg og presentasjon av mine informanter. Jeg vil også vise til forberedelse, gjennomføring og arbeidet etter utførelsen av metoden.

Metoden er det redskapet vi har i vårt møte med det vi vil undersøke. Vilhelm Aubert formulerer en metode som en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap (i Dalland, 2007, s. 83). Vi bruker en metode for å samle inn data. Data er den informasjonen som vi trenger til undersøkelsen. Videre sier Dalland (2007, s. 95) at det er også to krav som stilles til data som har betydning for hva våre data kan brukes til og hvilken verdi de har for undersøkelsen. Det ene kravet er hvilken relevans det har for problemstillingen. Det andre kravet handler om hvor pålitelig de er innsamlet. Dette kommer jeg tilbake til senere.

2.1 Valg av metode

Ettersom dette blir den første oppgaven jeg skriver med tanke på datainnsamling og forskningsarbeid, er det med omtanke at jeg velger en metode som jeg vet jeg behersker. Jeg har fått testet denne metoden i et arbeidskrav tidligere og har dermed tilegnet meg noen erfaringer og kunnskaper i forhold til den. På grunnlag av dette, har jeg valgt intervju som metode. Etter også å ha fått muligheten til å høre på andres erfaringer, har jeg også fått en del gode tips rundt metoden. Selv har jeg også noen erfaringer fra før når det kommer til intervju. Jeg har selv vært på jobbintervju og dermed vært i den rollen som mine informanter var i. Dette tror jeg er en god erfaring å ha med seg. En annen grunn til at jeg valgte denne metoden, er fordi den er praktisk gjennomførbar. Det er også med tanke på tid jeg har valgt denne metoden. Selv om det går en del tid på å bearbeide og analysere data man har samlet inn, får man inn meninger og erfaringer som man kan hente ut informasjon fra. Dette gjør at jeg, etter å ha analysert stoffet, lettere kan hente ut det som er relevant.

Metoden jeg har valgt er en kvalitativ metode som gir intervjuobjektene mulighet til å utdype sine meninger. Den tar også sikte på å fange opp meninger og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller måle (ibid., s. 135). Jeg valgte å gjennomføre intervju som min metode for å få svar på min problemstilling. Det er da et kvalitativt intervju som da i tillegg til de nevnte

fordelene over, også gir mulighet for oppfølgingsspørsmål fra både meg, som intervjuer, og mine informanter. Målet med kvalitativ metode, er ikke å generalisere. Det å ikke generalisere vil si at man ikke kommer med en konklusjon, men stille opp allmenne regler på grunnlag av enkelttilfeller. Målet i en kvalitativ metode er å gå dybden av et tema.

Ettersom det ikke er så alt for mye teori rundt mitt tema, var det å få andres synspunkter og erfaringer en avgjørende faktor. Ved å ha et kvalitativt intervju, bringer det personer sammen om noe som er relevant for begge parter (Løkken & Søbstad, 1999). Jeg satte meg raskt en problemstilling der jeg ville fokusere på hvordan voksne møter de spenningsøkende barna. Det var også her tanken om intervju kom raskt, ettersom jeg så det som en god måte for å få tak i de erfaringene og opplevelsene som ligger i hvordan de voksne imøtekommer barna. Jeg vurderte også å ta observasjoner i barnehagene, for å støtte opp intervjuet, men så at dette ble for mye med tanke på tid.

Det er vanlig å skille mellom strukturerte og ustrukturerte intervju. Dalland (2007, s. 95) beskriver et strukturert intervju som et intervju vi på forhånd har gjort klart hva det er vi ønsker å vite noe om. Spørsmålene er da ferdig formulert og rekkefølgen er fastlagt. I denne type intervju er det også intervjueren som styrer det som skjer. Et ustrukturert intervju beskriver Dalland (2007, s. 96) som en form for samtale der informanten har mer styring. Vi har da oppsøkt personen og ønsker å vite om dens kunnskaper og tanker rundt det vi vil ha tak i. Jeg har i stor grad utført et strukturert intervju der jeg på forhånd har laget spørsmål i form for hva jeg ønsker å vite. Det er også en tanke bak den rekkefølgen jeg har satt opp spørsmålene etter. Likevel var det i noen deler av intervjuene, der informant styrte mer av samtalen. Dette kan komme av at jeg på forhånd hadde sendt spørsmål og dermed kunne informant vite hvilke spørsmål/tema som kom videre.

2.2 Valg av informanter

I følge Dalen (2011) er valg av informanter et viktig tema innenfor kvalitativ intervjuforskning. Jeg bestemte meg raskt for at jeg ville intervju fagpersoner. I denne sammenhengen falt valget mitt på pedagogiske ledere. Jeg har også intervjuet en teamleder. En teamleder har et mer overordnet ansvar i forhold til organisering og er et mellomledd mellom styrer og pedagogisk leder. Jeg velger videre i denne oppgaven å kalle alle for

pedagogiske ledere. Grunnen til at jeg valgte fagpersoner som informanter, var at jeg da kunne få mer faglige svar ut i fra mine spørsmål. Det kan også da være mer gjennomtenkte svar og vi snakker kanskje litt samme «språket» slik at muligheten for misforståelser er mindre (Dalland, 2007, s. 147). Fordelen med å intervju fagpersoner, og da pedagogiske ledere, er at jeg kan ta direkte kontakt med dem. Jeg har i løpet av min praksisperiode observert voksne og vurdert hvem jeg ønsket å intervju med tanke på tema. Jeg har uformelt snakket med ulike personer om situasjoner og hendelser i forhold til temaet mitt. Ut i fra svar og bakgrunn i barnehage har jeg vurdert hvem som kunne vært interessant å intervju. Dette skriver også Dalland (2007) om. Det å forhøre seg i aktuelle miljøer og få et inntrykk av hvem som har kunnskaper på området samt kjenne på det at vedkommende har evne til å formidle sine erfaringer eller opplevelser til andre. Han fremhever også det at det ikke hjelper mye dersom personen sitter med mye kunnskap, men evnen til å formidle ikke lykkes (Dalland, 2007, s.145). Jeg vil på en måte si at valget er strategisk ut i fra personer, men barnehagene er et tilfeldig utvalg.

Valg av hvor mange intervjupersoner man skal ha, er avhengig av både problemstilling og tid man har til rådighet (Dalland, 2007). Jeg så på ulike muligheter, der jeg blant annet kunne intervjuet ulike kjønn, aldre og om det var forskjeller på ansatte på storbarn kontra småbarn. Jeg så at dette ble for mye i denne oppgaven og bestemte meg for å holde fokus på de minste barna og da intervju personer som jobber på småbarnsavdeling i dag. Jeg endte opp med å ha til sammen fire intervju i to forskjellige barnehager. Informantene mine var i ulike aldre og derfor har også dette blitt relevant i forhold til oppgaven min. I og med at i et kvalitativt intervju går man mer i dybden, kan man dermed ikke intervju for mange personer. Dermed fant jeg ut, sammen med mine veiledere, at fire var passelig.

To av mine informanter tok jeg kontakt med personlig. Jeg valgte da to ut i fra min praksisbarnehage. Dermed kunne jeg fortelle dem litt om mine tanker ut i fra problemstillingen min, noe som gjorde at de følte seg mer trygg på de svarene som de kom med under intervjuet. Dette var noe også begge uttrykte under intervjuet. I forhold til de to andre informantene, tok jeg kontakt med en styrer i en barnehage. Hun var positiv til både tema og til at jeg kunne komme og intervju to personer. Hun vurderte ut i fra mine spørsmål og fant to informanter som hun mente var relevante i forhold til min oppgave.

2.3 Presentasjon av informanter

I forkant av intervjuet var jeg tydelig på at personen jeg skulle intervju, samt barnehagen, ville i min oppgave fremstå som anonym. Jeg velger i min oppgave å kalle personene jeg intervjuet for informant1, 2, 3 og 4.

Informant 1: Informant 1 har tatt vanlig førskolelærerutdanning og er halvveis inn i sin master i førskolepedagogikk. Samtidig er hun med på noe som kalles pedagogisk utviklingsarbeid i barnehage. Hun har jobbet i barnehage siden 1998, og har variert mellom storbarn og småbarn. I dag er hun teamleder på et småbarnsteam i en basebarnehage med ansvar for 15 ansatte fordelt på 36 barn. Barna er i alderen 0-2 år.

Informant 2 : Informant 2 gikk ut som nyutdannet i 1984 i førskolelærerutdanningen med vekt på fysisk aktivitet og har jobbet i barnhage siden det. Hun er i dag pedagogisk leder på en småbarnsavdeling der hun har et ekstra ansvar for fysisk aktivitet. Informant 2 jobber i samme barnehage som informant 1.

Informant 3: Informant 3 har jobbet i barnehage i ca ti år og har i tillegg til førskolelærerutdanningen, tatt fem til ti års pedagogikk. Hun har jobbet både med storbarn og småbarn, men i de siste årene jobbet på småbarn. I dag er hun pedagogisk leder på en småbarnsavdeling med barn i alderen 2-3 år. Informant 3 jobber sammen med informant 4.

Informant 4: Informant 4 jobbet noen år i barnehage før hun tok førskolelærerutdanning. Etter å ha fått erfare litt av barnehagelivet valgte hun å studere videre om det. Hun har nå jobbet mange år i barnehage og de siste seks årene har vært på småbarn. I dag er hun pedagogisk leder på en småbarnsavdeling i alderen 1-2 år.

2.4 Intervjuguide

En intervjuguide inneholder som oftest en liste med spørsmål eller tema som en ønsker å ta opp i et intervju. Dette er spørsmål som er tenkt over på forhånd og dermed blir intervjuguiden betraktet som en ramme for samtalen (Løkken og Søbstad, 1999). Intervjuet står likevel åpent til å stille oppfølgingsspørsmål og begge parter får anledning til å vinkle

samtalen ut i fra sine perspektiver (ibid., s. 100). I min intervjuguide hadde jeg sju spørsmål. I tillegg ble det utført en del oppfølgingsspørsmål underveis. Antall spørsmål til oppfølging varierte fra intervju til intervju. Rekkefølgen på spørsmålene er også gjennomtenkt. Jeg valgte å starte med det Løkken og Søbstad (1999) kaller for ukontroversielle spørsmål. Det innebærer at man ikke stiller så vanskelige og følsomme spørsmål helt i starten. Starten på et intervju er viktig og kan være avgjørende for resten av samtalen.

2.5 Feilkilder

Statusen min som student ble endret til forsker. Jeg merker at temaet jeg har valgt, er et tema som interesserer meg og som jeg selv har sterke meninger om. Dette gjør det vanskelig å skulle sitte og høre hva andre tenker, uten å bryte inn, eller stille spørsmål som er innledende for det jeg mener. Det å ha et nøytralt kroppsspråk, var også en utfordring. I førsteutkastet til intervjuguiden jeg laget, hadde jeg noen implisitte spørsmål. Dette er spørsmål der man går ut i fra at informanten synes det er viktig, eller har utført noe. Det store norske leksikon definerer implisitt som indirekte medregnet (www.snl.no, s.a). Dette er uheldig og dette var noe jeg fikk tilbakemelding på fra mine veiledere. Et eksempel på et implisitt spørsmål, er dette; ” Hvordan kan man jobbe for at barn skal bli spenningsøkende?”. Ut i fra dette spørsmålet, går jeg ut i fra at informanten ser på spenningsøking som et viktig arbeid. Jeg valgte å omformulere spørsmålet mitt med et spørsmål som gikk mer på om informanten synes det var viktig med bevissthet rundt spenningsøking, for å så stille et lignende som eksempelet over viser.

Vi må også vite om studien vi gjør undersøker det den skal gjøre. Dette kaller vi validitet. Validitet betyr gyldighet og man må tenke ut i fra dette når man skriver en intervjuguide. Dalen (2011) sier at intervjumaterialet en sitter igjen med skal være av en slik kvalitet at det gir tilstrekkelig grunnlag for tolkning og analyse. Det at alle mine informanter er erfarne innen barnehageyrket, vil jeg si at det er en gyldig kilde jeg henvender meg til. Dette gjør at jeg kan bruke deres erfaringer som en kilde i min oppgave. Reliabilitet er et annet krav som er med på å gi troverdig kunnskap (Dalland, 2007). Når vi snakker om reliabilitet mener vi om hvor stor grad metoden er pålitelig. I og med at jeg tok opp intervjuet, hadde jeg mulighet til å høre igjennom flere ganger å analysere. Reliabilitet handler om at målinger må utføres korrekt, og ved å ta opp intervjuet oppnådde jeg å få informantenes eksakte utsagn.

2.6 Gjennomføring

Jeg hadde på forhånd sendt ut et brev rundt tema. Jeg forklarte også litt i forhold til hva oppgaven går ut på, samt en intervjuguide, var også noe jeg vektla. Jeg avtalte i god tid tidspunkt for intervju. Alle intervjuene gjorde jeg på informantens arbeidsplass. Dette grunnet tid og praktiske årsaker. Jeg hadde forberedt meg ved å tenke meg til underspørsmål som kunne dukke opp under intervjuene. En av mine oppgaver under et intervju er at jeg skal stille spørsmål og samtidig drive intervjuet fremover (Dalland, 2007, s. 149).

Før intervjuet spurte jeg alle personlig om å få ta opp intervjuet. Dette var alle villige til. Jeg la også tydelig på at i min oppgave ville alle være anonyme og opptakene ville bli slettet i etterkant. Dette var også noe jeg hadde skrevet i brevet som jeg sendte. Ved bruk av opptaker, blir intervjusituasjonen bedre. I følge Løkken og Søbstad (1999) kan intervjuer konsentrere seg om å stille gode spørsmål, samt aktivt lytte til svarene. Øyekontakt og observasjon av nonverbal atferd er også noe man har mulighet til når man tar opp samtalen. Tilstedeværelse i et intervju, kan være avgjørende for resultatet.

Noen var mer forberedt enn andre og hadde klare syn på hva de mente. Dette var de intervjuene der informant kunne styre mer enn meg som intervjuer. En av informantene mine var litt nervøs, og her måtte jeg prøve å ufarliggjøre situasjonen. Dette gjorde jeg ved å stille flere spørsmål rundt personen og barnehagen, altså ukontroversielle spørsmål. Dette var spørsmål jeg visste at personen kunne svare på. Informantene valgte selv sted for intervju og jeg sørget for at vi begge hadde noe å drikke under intervjuet.

Gjennom disse fire intervjuene merket jeg hvordan jeg selv utviklet meg som intervjuer. I det første intervjuet var jeg opptatt av strukturen i intervjuet mitt og holdt meg mer til spørsmålene i intervjuguiden. I de siste intervjuene kom det flere oppfølgingsspørsmål og jeg følte at vi hadde en bedre samtale der jeg fikk frem de opplevelsene og erfaringene som informantene hadde. Jeg har lest om hvor viktig det er å ha pauser i intervjuene og dermed var dette et fokus jeg hadde hele veien. Det å ha naturlige pauser der informanten får reflektert er en viktig del av et intervju (Dalen, 2011). Dette ble jeg også bedre på etter hvert som jeg fikk prøvd meg.

2.7 Etterarbeid

Som tidligere nevnt, avtalte jeg med informantene mine angående opptak av intervjuene. Dette gjorde at etterarbeidet med å skrive ned hva som ble sagt ble lettere og mer presist. Jeg

transkriberte hele intervjuet med de fire informantene raskt etter intervjuet. Dette for å holde på det som skjedde under intervjuet og slik at jeg kunne noterte ned uttrykk og kroppsspråk i forhold til det de sa. Intervjuene hadde en varighet på 30-40 minutter. Jeg valgte å ta bort deler som ikke var relevant, som for eks. da vi ble avbrutt av noen som måtte gi en beskjed. Ellers tok jeg med det meste av det som ble sagt, slik at det ble lettere å lese senere i forhold til sammenheng og forståelse. Etter å ha transkribert intervjuene, delte jeg dem opp etter tema og så på hvilke tema som var mest interessant i forhold til oppgaven min. Jeg tok for meg tre tema, som spenningssøkende voksne, spenning for de yngste barna og hvordan man møter barn som er spenningssøkende. Dette kommer mer tilbake til i resultatdelen av oppgaven. Da jeg hadde delt inn i tema, valgte jeg å markere sitat jeg kunne tenke meg å bruke. Dette fremhevet jeg i teksten, noe som gjorde at det var lett å finne i etterkant.

Det er ingen fasit på hvordan et intervju skal gjøres. Rammen rundt er viktig. Det å skape et godt klima er avgjørende for om man klarer å få informantene til å fortelle (Løkken & Søbstad, 1999). Det krever et godt forarbeid, men dersom forarbeidet er bra, er det også stor sjanse for at selve intervjuet også går bra.

3. Resultat og drøfting

I denne delen av oppgaven har jeg valgt å ta for meg ulike tema i fra intervjuet som jeg syns er mest relevant i forhold til oppgaven. Jeg har, som tidligere nevnt, valgt å ta for meg disse temaene;

1. *Spenning for de yngste barna*
2. *Spenningssøkende voksne – erfaringer og refleksjoner*
3. *Hvordan møter man det spenningsøkende barnet?*

Et av temaene går direkte på min problemstilling, mens de to andre går på forutsetninger som legger til grunn. Dette har jeg gjort etter som jeg syns det er relevant å trekke inn informantenes egne tanker og forutsetninger, samt se på hva informantene mener er spenning er for de yngste. Jeg vil presentere resultatene fra mine informanter ut i fra de tre temaene. Dette har jeg valgt å gjøre på en strukturert måte, der jeg tar for meg informantenes utsagn om tema, etter hverandre. Deretter vil jeg drøfte resultatene rundt temaet med vekt på teori. Tilslutt vil jeg ha en del som oppsummerer det jeg har kommet frem til.

3.1 Resultat – Spenning for de yngste barna

I dag begynner mange barn i en tidlig alder i barnehagen (Statistisk sentralbyrå, s.a). En stor økning i dette, har ført til at fokus på småbarn har fått en større del av både utdanning rettet mot barnehage, men også for dem som jobber i barnehage. Et av mine spørsmål var om hva mine informanter anså som spenning for de minste. Spørsmålet var knyttet opp i mot barns lek og det kom frem både fysiske og psykiske aspekter fra informantene. Likevel var det fysiske utfoldelsene og da med hovedvekt på uterommet jeg ville se nærmere på i min oppgave. Dermed er det dette jeg har valgt å trekke ut i denne oppgaven.

Det at det meste av spenningen foregår ute, var noe alle informantene var enige om. Informant 1 snakker om hvordan uterommet, for mange barn, er ”en avgjørende for motorisk utvikling”. ”Det å bare komme rett utenfor døren og utforske de mulighetene man har der, anser jeg som spenning for de yngste”. Ved barnehagen hennes, må man heller ikke gå langt for å finne en annen type terreng og steder med et annet lys og nye utfordringer, og dermed er det lettere for barna å kunne utforske også selv. Hun ser på uterommet som en stor utviklingsarena, og

mener at barna i barnehagen har et område som gjør at de yngste barna kan utfolde seg og har utfordringer som passer til deres alder og modning.

Informant 2 mener at ”spenning for småbarn er å bevege seg litt utenom det vanlige”. Hun er opptatt av å la barna få oppleve naturen, samt det å ta dem med på nye steder og variere. ”Det å få bruke kroppen sin, og bli bevisst på den er viktig.” Rundt de yngste handler det mye om å veilede og tilrettelegge for videre utvikling. Hun er opptatt av at barna skal få ulike erfaringer av hva kroppen kan brukes til og utvikle en forståelse for den. Her beskriver hun det med en praksisfortelling;

Det var en helt vanlig dag, og jeg og en vikar tok med seg en gruppe for å utforske barnehageområdet. Vi endte med å gå opp langs fjellet ved barnehagen. Her var det ikke bare bratt, men også et veldig variert terreng. Målet ble raskt ikke det å komme på toppen, men å komme seg opp til der det var sol. Halvveis opp på fjellet, fant vi både sol og bær. Vi satte oss der og så utover.

Hun forteller at turen opp, var like spennende som det å faktisk komme opp til solen. Barna fikk oppleve det å gå i variert terreng, samt utforske naturen. Informant 2 beskrev denne opplevelsen som positiv og den gleden barna uttrykte, var fantastisk. Her fikk barna blant annet prøve andre underlag som lyng, glatte berg, og bløt mark. Informant 2 snakker også om hvordan naturen i seg selv ofte er mer spennende enn lekeapparater og leker for de minste. Hun forteller om naturlekeklassen de har laget, som er et populært sted for barna å leke.

En annen ting informant 2 snakker om er hvordan hun ser forskjeller i barnas vilje til utforskning på våren i forhold til høsten. Siden barna på småbarn i hennes barnehage er i fra 0-2 år, er det mange som starter i barnehage for første gang om høsten. Høsthalvåret går det mye til på tilvenning og det å skape tillit og trygghet i forhold til barnet. Allerede om våren ser informant 2 at barna trekker oppover mot nye leker og ikke i det området som er tilegnet småbarn. Dette fremhever hun i sitatet under.

Mange trekker opp mot de store lekeapparatene vi har, der de klatrer opp store trapper og må krype gjennom lange rør før de kommer til en lang rutsjebane. (...). Da føler jeg at vi har klart å skape den tryggheten som skal til for at barna selv drar å utforsker på egenhånd.(...) Her vil jeg si at det er spenning og nysgjerrighet som drar dem mot nye utfordringer, og der barna selv tar initiativ (Informant 2).

Informant 3 mener at ”mye av det som skaper spenning, har med lek som har med kroppen å gjøre”. Etter flere år som ansatt i barnehage, ser hun hvordan barn kryper oppå, under eller inni ulike gjenstander. Dette er utforskninger hun mener man kan finne i de fleste barnehager. Hun beskriver det som en slag trang barnet har. Dette er utforskning som hun ser tydelig inne, ved at barn legger seg i bokhyller eller skap for å se om det er plass. Dette ser hun spesielt når det kommer til rom i høyder eller trange omgivelser. Også i uterommet ser hun mye av dette. Hun fremhever at det da ofte handler om en annen type plass, som det om isen eller greinene holder, om de har plass i en trillebår eller om de kommer seg under hytta. Dette ser hun på som spenningsmomenter som barn ofte oppsøker og utforsker. Det å utforske for eksempel is ved å gå på den, er et av de momentene hun trekker frem som veldig spennende for de yngste barna. Dette har hun blant annet sett, ved observasjoner av ansiktsuttrykk.

I barnehagen til Informant 3, har de yngste barna et eget område som er inngjerdet. Hun er dermed opptatt av å ta barna med på turer og ned for å besøke de eldre barna.

Inne er det mer tilrettelagt for at barna skal kunne utfolde seg (...) uten at vi voksne skal være redd for at barna skal skade seg. Ute er dette vanskeligere. Vi kan ikke ordne på naturen slik vi vil, hvis vi ønsker at det skal ha den effekten på utvikling som det vi ser den har i dag(...). Det er også viktig at barna får prøve seg på det som er slik at vi lærer dem hvordan det egentlig er og ikke skaper en falsk trygghet (Informant 3).

Ute har barnehagen til informant 3 en stor sklie, som hun beskriver som populær i blant de yngste barna. Her ser hun stadig flere som våger å gå opp. Mange starter med trappene og søker støtte fra de voksne når de er på toppen. Det blir ofte litt for spennende å skulle sette utfor sklia, etter å ha tatt et stort steg for å komme opp. Etter hvert ser informant 3 at barna tar steget videre og rutsjer selv. Her mener hun det handler om hvordan ”de voksne klarer å ufarliggjøre situasjonen”. Kjennskap til barnet, er også noe hun mener er avgjørende. ”Vi har forsiktige barn som trenger mer støtte, og så har du de som aldri sitter i ro. (...). Hvis du kjenner barna så vet man hvor grensen går og dermed hvor langt man kan strekke dem ”. Informant 3 legger også vekt på at det ikke skal så mye til for at de yngste opplever spenning. Likevel føler hun at de kunne vært enda flinkere å utfordre og vært mer bevisst på det. Informant 3 føler at hun er bevisst og prøver å få med seg flere. Hun har blant annet tatt med seg barn i idrettshallen og er ofte på turer med barna i nye omgivelser. Dette er noe hun synes er viktig og som hun mener bør ha en tydelig plass til i barnehagen.

Informant 4 har sett på ulike apparater og virkemidler som har med spenning for de yngste å gjøre. Hun snakker mye om den spenningen som gir kiling i magen. Her nevner hun dissene som et eksempel. "Når barna disser ser man det tydelig på noen at dette er noe de nesten ikke tør. De begynner å stresse litt og da handler det om å forklare dem at det går bra. (...). Dette er en barriere de må over. (...). Kroppsholdning og uttrykk sier mye om hva barna føler." Rutsjebanen er et annet apparat der informant 4 ser på som et sted barn oppsøker spenning. "Denne er spennende for mange av barna. Der har de lite kontroll over kroppen ettersom de sklir, noe som fører til at de ikke helt kan vite om de kommer ned med beina eller hode først". Her er det også mange som vil holde de voksne i hånden og dette ser hun på et tegn på at det kan være litt over deres grense i forhold til spenning. Hun ser også at noen av barna kommer til toppen av rutsjebanen før de innser at det ble mer utfordrende enn det de hadde sett for seg. Humpedissa er også et apparat som de yngste i barnehagen opplever som spennende. Her må de holde seg fast for å kunne delta og de voksne kan regulere fart og trykk. På denne type apparat, er det å kjenne barnets grenser særlig viktig.

For de yngste i barnehagen, skal det ikke så mye til for at opplever spenning. Det handler om å ta i bruk det man har og ikke minst se på mulighetene i naturen.(...)
Voksentegethet er viktig og man kan se at barna tør mer når det er voksne tilstede. Barn utfordrer seg mye selv(...) og velger sjelden den letteste veien.

Hun fremhever også at det er viktig at man har voksne som ser barnet ut i fra det nivået det ligger på, samt være støttende i deres utvikling.

3.2 Drøfting - Spenning for de yngste barna

Informantene trekker frem ulike sider og momenter som de legger i spennig for de yngste i barnehagen. Slik jeg ser det, kan mye av dette knyttes opp til hverandre og utfylle svarene deres. Noe som ligger til grunn hos alle informantene, er relasjonen og kjennskap man har til barnet. Röhle (i Haugen, Løkken & Röhle, 2005) mener at for at barnet skal kunne utforske, må det også vite at det har en trygg base å returnere til. Det vil si at voksentegetheten kan være avgjørende for at et barn vil oppsøke spenning. Informant 4 er den av mine informanter som er tydeligst på dette med trygghet og fremhever flere ganger hva hun legger i det. Det å ha en

trygg base å komme tilbake til etter at barnet har vært ute og utforsket, kan være avgjørende for den videre utviklingen og spenningsøkingen. Dette viser trygghetssirkelen som Cooper, Hoffman, Powell og Marvin har utviklet (Circle og Securitys hjemmeside, s.a).

Tilstedeværelsen blant voksne i barns lek, er også viktig for både relasjonen mellom barn og voksne, men også for at barnet skal føle seg trygg og bli sett.

Det mange av informantene snakker om, er hvordan uterommet er nok i seg selv for å skape undring og nysgjerrighet hos barna. Dette er noe alle nevner under intervjuet, men som noen legger mer vekt på enn andre. Informant 1 er særlig opptatt av det og knytter spenning opp mot utvikling. Dette er interessant. Det finnes ingen konkret teori på at spenningsøking er med på å fremme motorisk utvikling hos barn. Det informant 1 trekker frem, er med på å skape en forståelse for hvordan uterommet byr på nysgjerrighet og spenning, som igjen fører til motorisk utvikling. Teorien om affordances minner om det som informant 1 snakker om. Affordances er, som nevnt tidligere, en forståelse mellom barns lek og det fysiske miljøet (Storli, 2010). Hvis man ser på det fysiske miljøet man har ute, vil jeg si at det er en sammenheng mellom det informant 1 sier og det Storli trekker frem om Gibsons teori om affordances.

Det er flere av informantene som snakker om hvordan det å komme utenfor døren og ut, er en faktor som de yngste opplever som spennende. Dette skriver Hagen og Løkken om i sin tolkning av uterommet (i Haugen, Løkken & Røthle, 2005). Hvordan området ute er tilrettelagt og hvor barnehagen er plassert, vil også ha en betydning for hvor stor del barnet vil oppleve spenning. Informant 2 er også innpå hvordan det ”å bevege seg litt utenom det vanlige” kan oppleves som spenning for de yngste. Dette beskriver hun i sin praksisfortelling om en tur hun dro på sammen med noen barn. Denne opplevelsen fikk frem både de fysiske aspektene ved det å gå oppover i ulent terreng, samt det å kjenne på kribling i magen ved å komme opp i høyden. Kroppen som en forståelsesinstans, som også Sandseter (I Sandseter, Hagen & Moser, 2005) beskriver, er noe som informant 2 mener er en viktig forutsetning for hvordan møtet med uterommet blir. Informant 3 er også innpå hvordan kjennskap til egen kropp og forståelse av den, er viktig for hvordan barnet skal ta tak i oppgaven som det skal løse. Sansene er viktig. Kroppen som forståelsesinstans og bruk av sanser er det Storli (2010) skriver om når han knytter det perseptuelle til det motoriske systemet.

Informant 4 beskriver konkrete aktiviteter som hun har erfart at de yngste barna opplever som spennende. Dette er ofte aktiviteter som barna oppsøker selv. Sandseter mener barn søker spenningsfylt lek primært ettersom det gir spesielle kroppslige opplevelser (I Sandseter, Hagen & Moser, 2005). Et eksempel på en slik type aktivitet, er rutsjebanen. Her er det flere deler som kan være utfordrende for barn. Det er en trapp opp til banen, og denne beskriver informant 4 som et av spenningsmomentene som barna trekker mot. Dette er første stor hinder på veien. Etter å ha kommet opp dette hinderet, er det neste store å komme seg ned. Hagen og Lysklett beskriver dette med at de yngste barna handler mye ut i fra her - og - nå situasjoner der barna ikke alltid ser utfordringen før de står i den (i Haugen, Løkken & Røthle, 2005). Her igjen, handler det om voksentetthet og tilstedeværelse. Informant 3 viser til det å utfarliggjøre situasjoner. Det kan være at voksne utfører oppgaven slik at barnet kan observere.

Det er mange nye aktiviteter for de yngste i barnehagen. Mange av dem trenger tid på å bli kjent med omgivelsene før de kaster seg ut i nye aktiviteter, sammen med nye voksne. Arbeid rundt tilvenning er en avgjørende faktor for hvordan barnet vil tilpasse seg. Informant 3 snakker om hvordan uteområdet deres er inngjerdet slik at de yngste har et eget område som de kan utfolde seg på. Dette gjør at barna har et mindre område, med tilpassede leker som kan gjøre det lettere for dem å ta de utfordringene som ligger foran dem. Man trenger ikke gå så langt eller være veldig kreativ i følge informantene for at man skal finne aktiviteter som er spennende og utfordrende for småbarn. Hvordan uteområdet er og hvordan barnehagen er plassert, vil også ha en betydning, men ofte er det hvordan de voksne opptrer og inspirerer. Utfordringene ligger i det å skape et uteområde der sikkerhet ivaretas, samtidig som det er utfordrende nok i alle aspekter i uteleken. Det å ha voksne som klarer dette, og på samme måte klarer å motivere barna til å ta eget initiativ til å ta utfordringer, er avgjørende for barns utvikling. Dette snakker også Rune Steensnæs om i sin uttalelse i tidsskriften Verktøykassa (Pettersen, 2012) der han viser til måter man kan jobbe for å få barna til å ta i bruk det som naturen byr på. Han nevner et eksempel på hvordan de i deres barnehage har en lekefri dag. Han påpeker også hvor viktig det er med voksne som er engasjerte og som kan se barnas behov og gi dem støtte (Ibid., 2012).

3.3 Resultat - Spenningsøkende voksne; erfaringer og refleksjoner

Min problemstilling legger vekt på hvordan de voksne i barnehagen møter barn som er spenningsøkende. Ut i fra dette syns jeg at det er viktig å legge fokus på hvordan de voksne ser på seg selv og hvordan de ser at deres erfaringer kan påvirke barna. Dette er en forutsetning som ligger til grunn når man skal se på hvordan de tar seg tid til og legger til rette for det, noe som er en del av det jeg legger i ordet *møter* i denne sammenhengen.

Mange barn ser opp til de voksne og særlig de voksne som er i barnehagen. Dette skjer likevel ikke av seg selv. Den voksne må jobbe for å få den tilliten og den tryggheten som barnet trenger. Dette gjelder også i forhold til det å ta utfordringer og det å søke spenning. Barn trenger gode rollemodeller og støttende personer som hjelper dem med å utforske og ta utfordringer. For barnehagepersonalet er det viktig at de tenker over eget ståsted og hvor deres grenser går og jeg oppfordret derfor informantene mine om å tenke gjennom eget nivå i forhold til spenningsøking. Svarene ut i fra det, var veldig forskjellig. Informant 1 så på seg selv som veldig spenningsøkende og syns det var få situasjoner som fremsto som risikofylt med de yngste barna, men så mange utfordringer og aktiviteter som kunne få barna til å utforske. Informant 2 så på seg selv som en som tidligere hadde vært veldig spenningsøkende, men som i de siste årene, har merket en nedgang. Hun påpekte egne erfaringer og satte dem opp som risikofylte aktiviteter. Informant 3 så ikke på seg selv som spenningsøkende og kom med eksempler som påviste i hvilken grad dette lå. Likevel syns hun ikke det preget hverdagen hennes i forhold til å gi barn utfordringer. Informant 4 ville kalle seg en middels spenningsøkende person. Hun liker å ta en utfordring, men ser også viktigheten av de trygge og rolige omgivelsene.

Jo eldre man blir, jo mer risiko forbinder du med aktivitetene. (...). På teamet her, ser jeg forskjeller i forhold til alder, men her spiller også personlighet inn.

Kroppsbeherskelse og kunnskap er også en vesentlig faktor (...) det at man har prøvd en del, har ramla litt (Informant1)

Informant 1 snakker en del om hvordan alder har en effekt på spenning og det å søke utfordringer sammen med barn. Hun ser at hennes medarbeidere er veldig forskjellig på hvordan de påvirker barna ut i fra deres egne erfaringer. Informant 1 fremhever at man på

småbarn ofte har den eldste gruppen mennesker med tanke på ansatte. Derfor mener informant 1 at dette med alder, merkes bedre der og man kan se forskjeller i forhold til storbarnsavdelinger. Det handler også mye om det å være åpen om det og tenke på barnets beste i forhold til utvikling og komfort i alle situasjoner. Selv om alder i noen tilfeller har en betydning for spenning og utfordringer, er det personlighet hun fremhever som det viktigste. Hun nevner et eksempel der hun fremhever hvorfor hun mener personlighet er det avgjørende; "Vi har jo hatt 60 åringer som aker på toppen av bakken med to-tre barn oppå seg, mens 20 åringer som starter i midten av bakken og syns det er nok med et barn om gangen.

Informant 2 er også innpå dette med alder og nevner, ut i fra egne erfaringer, hvordan hun merker at alderen har påvirket egen lyst til spenning. Etter å ha drevet med både fallskjerm og rappelling for en del år tilbake, ser hun på slike aktiviteter som mer risikable i dag. Etter som årene har gått, har hun også fått nye og flere erfaringer. Dette gjør at hun vet hva som er "farlig" og hva som kan skje. Hun ser at det kan påvirke hverdagen og sette begrensninger for barna. Hun nevner et eksempel i forhold til egne barn, der et av barna hennes fikk en pinne i øyet under lek. Denne hendelsen har påvirket hennes forhold til barn som løper med pinner. Da fjerner hun den, men forklarer til barnet hvorfor.

Informant 2 snakker også om kjønn, og om hvordan menn ofte yter til mer spenning enn kvinner. Hun viser til eksempler som tyder på at det er forskjell på kvinner og menn og at dette har en påvirkning på barn. Videre snakker informant 2 om hvordan det er avgjørende å se positivt på at det er forskjeller og ikke at vi alltid skal bli så like. På småbarn er det som oftest kvinnelige ansatte, og i hennes barnehage er det også der de eldste kvinnene på arbeidsplassen befinner seg. Hun påpeker at småbarnsavdelinger først og fremst handler om trygghet og tilvenning i en ny tilværelse. Det er første steg utenfor hjemmet og dermed er det viktig at man har fokus på det. Hun ser det at dersom barnet føler seg trygg, vil det også ta steget videre og ta utfordringer. Dette handler om støtte fra de voksne.

Informant 3 ser på seg selv ut i fra en middels spenningssøkende person. Hun fremhever at hun nok ikke er den som kaster seg ut i alt og opp i trær, men at hun er positiv til å prøve nye ting. Det å prøve for så å feile, er noe som må til og hun har sterke meninger på at det å feile ikke er noe negativt. Hun legger også vekt på at voksne er ulike på området rundt spenningssøking, i lik grad som barn. Ut i fra informant 3 sine tanker om alder i forhold til spenning blant sine medarbeidere, er det noe som hun ser store forskjeller. Hun påpeker også at det har med personlighet å gjøre, men alder er også en forutsetning som bør tas hensyn til. For henne som er ny i denne stillingen hun er i nå, merker hun at hun har mange ideer og

aktiviteter som hun kunne tenke seg å praktisere, men som på grunn av vaner og stabilitet blir forskjøvet.

De som jobber der og har jobbet en stund, er ofte eldre og liker å utføre handlinger og rutiner slik de har blitt gjort tidligere. Det er ikke slik at de avviser nye forslag, men det ender som regel tilbake på de gamle rutinene. Dette er områder der jeg føler at alder har en betydning. Det sikre og tradisjonelle blir ofte fulgt i stedet for å prøve nye ting (Informant 3).

En annen situasjon informant 3 beskriver, er dette med stengsler som vi har. Hun bruker is som underlag, som et eksempel der hun beskriver hvordan det ofte fører til at man utelukker å gå ut i stedet for å utnytte sjansen til å utforske og la barna få prøve seg. "Hva skal vi gjøre? og, er det forsvarlig? er spørsmål som ofte kommer opp rundt slike situasjoner". Selv om det for noen er en selvfølge å ta med barna på isen, er det ikke sikkert det er det for alle. "Konsekvensen av det er jo at man ikke går ut". Disse stengslene mener informant 3, er viktig å snakke om og ikke minst respektere.

Informant 4 ser ikke på seg selv som spenningssøkende. "Jeg kjenner at jeg må ha kontroll over det jeg gjør. Jeg er ikke den som ønsker stor fart i bakken, og jeg må mestre det jeg holder på meg. Dette påvirker meg nok litt i hverdagen, men jeg er bevisst på at barna skal få utforske og prøve seg."

Informant 4 er en person som liker å ha kontroll og har fokus på sikkerhet og at barna skal være trygge. Hun påpeker at uhell kan skje, og at man ikke kan unngå steder for at det kan være farlig. Mye handler om å kjenne seg selv og barnas behov og grenser. "Man vil ikke utsette barn for nye utfordringer, hvis ikke de føler seg trygg". Informant 4 mener at personlighet er en avgjørende faktor for spenning og utfordringer blant voksne. "Jo yngre man er, jo mer ønsker man å prøve". Som de andre informantene, mener også informant 4 at alder er en viktig faktor som spiller inn i forhold til spenningssøking. For hennes egen del, har det ikke det. Hun har alltid vært en forsiktig dame, som liker å ha kontroll på det som skjer. Aktiviteter som inneholder stor fart eller store høyder er noe hun har unngått og som hun ikke føler seg komfortabel med. Dette er også sider hun har tatt med seg i barnehagen i forhold til egne behov, men som ikke går direkte utover barna. Selv om hun ikke er i det mest tydelige eksempelet med tanke på spenning i forhold til alder, ser hun det i mange av sine medarbeidere. De yngre er mer spenningssøkende og ønsker å utfordre barna på andre måter

som er mer risikofyllt enn det som hun selv ønsker. Dette er noe som hun ser på som positivt. ”Vi er ikke alle like og det handler om å utfylle hverandres ressurser og styrker. Da må man også se på hverandres svakheter og jobbe ut i fra det.”

3.4 Drøfting – Spenningssøkende voksne; erfaringer og refleksjoner

Spenning handler om balanse mellom det som er trygt og det som er mer risikabelt. Det handler også om hvordan noe kan virke nervøst og som setter mennesker på prøve i forhold til styrke og mot, samtidig som det kan skape interesse eller noe man ser frem til (Sandseter i Kvello, 2010). Ut i fra svar fra mine informanter, se jeg at det ikke er avgjørende at voksne er spenningssøkende for at barna skal få den støtten og interessen for å utforske og ta utfordringer. Det er personalets handlinger og holdninger i møte med barns læringserfaringer, som er avgjørende (KD, 06/11). Slik som informant 4 snakker om eget forhold til spenningssøking, legger hun likevel vekt på at barn skal få det grunnlaget de trenger i forhold til utfordringer og spenning. Selv om det kan utelukkes i noen tilfeller, ser jeg på det å ha spenningssøkende voksne i en barnehage som en viktig forutsetning. Her snakker vi gjerne om hvordan personligheten til den enkelte kan brukes i barnehagen. Dersom man har en personlighet som kan ha fokus på spenning og variasjon i hverdagen, vil det nok være lettere å kunne praktisere dette.

Informantene er alle enige i at personligheten til den enkelte har mest å si i denne sammenhengen. Eksempelet informant 1 kommer med rundt alder, der hun beskriver eldre som kan være mer aktive og søke mer spenning enn de som er yngre, er interessant. Dette eksempelet beskriver hvordan personligheten og ikke minst kroppsbeherskelsen og helse er avgjørende for hvilke holdninger man har i forhold til spenning og barn.

Ut i fra svar fra mine informanter rundt tema om eget behov for spenning, ser jeg raskt at det er fire forskjellige informanter og deres ståsted i forhold til egen spenningssøking, er ulikt. Slike variasjoner vil det nok være på de fleste arbeidsplasser. Selv om det er fire forskjellige personer ut i fra eget ståsted, er det også en del likhetstrekk om hva de tenker på som avgjørende faktorer som spiller inn. De snakker alle om hvordan alder har en betydning sammen med personlighet, når vi snakker om det å være spenningssøkende og ta utfordringer. Dette viser også Björck – Åkesson (i Furuset, 2000) til, der hun beskriver hvordan spenningssøkende mennesker er. Hun beskriver blant annet en spenningssøkende person som

en som er utadvendt og som er sensitiv i forhold til sine interne stimuli. Dette viser at personligheten til den enkelte kan resultere i at det er spenningsøkende. Det at man ut i fra hvordan personen oppfører seg og er, kan si om den er spenningsøkende eller ikke, synes jeg er interessant. Björck – Åkesson snakker om hvordan utadvendte mennesker er mer spenningsøkende enn de som er innadvendte og dette hadde vært spennende å forsket på for å se om det faktisk er en sammenheng. Dette er noe jeg kunne gått videre med i en eventuell masteroppgave, men som jeg her velger å ikke gå mer inn på.

Behovet for spenningsøking, utforskning og nysgjerrighet, er noe jeg ser på som barn har mer av enn voksne. Grunnen til dette er at voksne har mer forståelse over hvordan samfunnet og ting fungerer, samt egen personlighet. Barn er i den fasen at de må skaffe seg erfaringer og kunnskaper om det meste. Rasmussen (i Osnes, Skaug og Kaarby, 2010) skriver om hvordan barn har et iboende behov for spenning og utforskning, noe som kan komme av denne prosessen de skal igjennom, for å få den kunnskapen de trenger for å overleve i dagens samfunn. Dette er det også ulike nivå av. Det kan tyde på at jo eldre man blir, jo mer forsvinner behovet for spenning. Selv om man mister lysten av å oppsøke spenning selv, tror jeg personligheten fra tidligere vil ha betydning for dette temaet. Dette behovet som Rasmussen skriver om, kan ses i sammenheng med voksne. Dersom man har vært spenningsøkende og har tatt utfordringer tidligere, tror jeg dette vil være en viktig forutsetning når man jobber med barn. Da kan man knytte de følelsene man har opplevd og ha dem som et utgangspunkt i hvorfor man skalla barn oppsøke spenningsfylte aktiviteter. Dette snakker informant 2 en del om, der hun deler sine opplevelser rundt spenningsfylte aktiviteter som hun tidligere har drevet med. Dette er noe som henger igjen hos henne, og fysisk aktivitet og utvikling er noe som hun har ansvar for på småbarnsteamet som hun jobber i, i dag.

Hvordan man ser på livet, og hvordan man ser på seg selv, kan være avgjørende rundt arbeid med barn. Som ansatt i barnehage er det viktig at man har funnet et ståsted. Dette er også noe som jeg ser på som viktig å snakke om i personalgruppa. Barn er gode menneskekjennere og de lærer raskt de voksnes grenser. Derfor synes jeg det er viktig å fremheve at det man er forskjellige og at man må respektere andres grenser og behov.

Som tidligere nevnt beskriver Björck – Åkesson (I Furuset, 2000) en spenningsøkende person som en som er utadvendt og en som er sensitiv i forhold til sine interne stimuli. Dette kommer til uttrykk gjennom fysisk og sosial risiko. Ut i fra mine informanter og hvordan de

beskriver seg selv, kan jeg tydelig se at dette stemmer. I og med at jeg kjenner noen av informantene fra før, kunne jeg straks kjenne meg igjen i det de sa om sine forhold til spenning og utfordringer ut i fra personligheten sin. Et eksempel på dette er informant 1 som er en utadvent person som er både effektiv og spontan. Dette ser jeg også ut i fra hennes tanker om det å oppleve spenning. Hun er stadig bevisst på å utfordre barna ut i fra deres nivå. Kjennskap til barnet, er også noe hun legger vekt på, noe som jeg ser på som en avgjørende faktor for barns utvikling, og hvordan man på best mulig måte kan støtte barnet i denne prosessen. Her kan jeg også Fjørtoftes fremstilling av trekanten som viser til tre faktorene som står til grunn i det å utføre en oppgave. Informant 4 er en rolig person som liker å ha kontroll over det hun gjør. Hun opplever det lite komfortabelt, når uforventede situasjoner oppstår. Hennes holdninger trenger ikke å påvirke barna og deres behov, men hvilke signaler og holdninger hun viser overfor barna, vil nok ha en betydning. Dette er også noe barna lærer seg og vil forholde seg til.

3.5 Resultat – Hvordan møter vi de spenningsøkende barna?

Hvordan vi møter de spenningsøkende barna, er noe alle mine informanter mener er avgjørende for videre utvikling og lyst til videre oppsøking rundt spenning hos barn. Dette fikk jeg klare svar på da jeg stilte spørsmålet om de synes det var viktig å være bevisst på spenning og utfordringer i hverdagen. Barn som er usikre og trenger hjelp til denne prosessen, må få den støtten det trenger og ikke bare de barna som er utadvendte og har et stort ønske om å utfordre seg selv. Informant 1 er tydelig på at det er avgjørende med ansatte som er bevisst på å oppsøke spenning og utfordre barna. Hun snakker også en del om hvordan vi som voksne kan hjelpe de barna som er stille og ikke ønsker de store utfordringene. ”Her handler det om å veilede barna. Vi må snakke om det, og gå igjennom det som er vanskelig. Deretter må vi ta tak i det og reflektere rundt det og gjøre det trygt å utfordre og prøve”. Hun legger vekt på at det er viktig at barna får oppleve nye utfordringer og ikke de som man vet at de kan. Barn kan ofte bli stående i aktiviteter som barna føler seg trygge i og vet at de mestrer. Her ligger det en viktig jobb, slik informant 1 ser det, å gi barnet impulser til ny og annen lek. Det å tilrettelegge slik at barn vil ta i bruk og prøve seg på et nytt område, er et viktig område som ansatte i barnhagen bør ha fokus på.

I deres barnehage, mener informant 1 at det er personavhengende hvor mye hver enkelt er bevisst på det å oppsøke spenning. ”Ofte kommer denne effektiviteten foran det å utfordre.

Slike personer vil vi alltid ha, og her handler det igjen om å veilede dem det gjelder". Med dette mener hun at det å bruke effektive løsninger som det å løfte barn opp på stallebord i stedet for å la barnet klatre opp selv, eller løfte barn opp i stoler som de selv kan klatre opp i. Dette er noe som flere av informantene trekker frem, og informant 2 sier hun ofte tenker igjennom det hun gjør. "Det handler om hvordan man kjenner barnet og dets modenhet. Det er klart at jeg vil være tilstedet i deres utforsking og spenningssøking, men jeg tenker at dersom et barn klarer å komme seg opp i et tre, er det modent til å være der oppe". Videre eksemplifiserer hun dette ved å si at hun ikke ville løftet et barn opp i et tre, men veilede barnet hvordan det skal komme seg opp. Det å vise dem hvor de skal sette foten, hvor man holder seg osv er eksempler på det å veilede. "Dette handler først og fremst om å la barnet oppleve mestring av å klare noe selv, samt utvikling av motorikk, men også forebyggende for voksne, med tanke på ergonomi". Gjennomføringen av dette er forskjellig, og det er ofte stress som gjør at vi effektiviserer som fører til at barn ikke får gjøre ulike gjøremål selv. Informant 2 mener at " det er jo bare å ta en sang eller to mindre senere".

"Inntil en grense, skal man respektere at man er forskjellige. Det er ikke noe mål at barn skal bli spenningssøkende, men at de får de utfordringene som er til støtte for deres utvikling". Hun ser på det at barn skal få prøve seg og få oppleve nye situasjoner som viktig. Dette handler om det å skaffe seg erfaringer og vokse opp. Som voksen i barnehagen er det viktig å ha fokus på det å være en god rollemodell og være en støttespiller for barn. Dette inneholder at man må i tillegg til å vise omsorg og forståelse, også må være en som utfordrer.

Informant 3 snakker om hvordan voksne kan støtte barna med tilstedeværelse. "Da handler det om både psykisk og fysisk tilstedeværelse" - Informant 3. Det vil nok være ulike tanker rundt dette, men likevel mener informant 1, har de fleste et fokus på at vi ikke kan polstre rundt barna. "Tidligere erfaringer, er med på å forme oss og det må vi respektere. Dette vil nok også prege hvordan vi handler". Hun fremhever også at man har ulike stengsler i seg som er med å avgjøre hvordan man skal løse problemer eller situasjoner.

Informant 4 synes det er viktig å gi barn nytt påfyll med utfordringer etter som de utvikler seg. Hun mener at de voksnes motivasjon og bevissthet over spenningssøking er viktig. "Man vil jo alltid ha spenningssøkende barn, og de trenger å ha motivatorer som ønsker utvikling til det enkelte barn. Det er også viktig for dem som ikke er så spenningssøkende, ettersom de trenger å bli "presset" litt". Det å gjøre barna trygge, og vise dem hvordan man kan løse oppgaver. Hun har tro på at det å vise og ufarliggjøre situasjoner, gjør det mer fristende for barn å kunne

utføre det i etterkant. Som tidligere nevnt holder hun fast ved at det å kjenne barnet og vite hvor grensen er, er avgjørende. ”Spenning er ment til å være noe positivt. Dersom det ikke er det, kan det få en motsatt effekt av det vi ønsker”.

3.6 Drøfting – Hvordan møter man de spenningsøkende barna?

Ut i fra svar fra mine informanter, handler det mye om å tilegne seg en trygghet og en tillit til barna som gjør at barna vet at de har støtte i, i forhold til deres utvikling og utfoldelse. Dette beskriver også modellen til Cooper, Hoffman, Powell og Marvin som de kaller trygghetssirkelen. Det at barn har omsorgspersoner og personer som de stoler på, vil gjøre at barna i større grad vil utfordre seg selv og oppsøke spenning. Hvordan man møter barn, er avgjørende. Med møter i denne sammenhengen tenker jeg på hvordan man tar seg tid til barn, hvordan det blir tilrettelagt og hvordan de voksne opptrer i forhold til barn som søker spenning. Dersom barn møter umotiverte eller voksne som overser deres behov, kan det få konsekvenser for barnet og dets utvikling.

Informant 1 er opptatt av å veilede barna i den retningen som gir best mulig utfall i forhold til utvikling. Hun viser til et eksempel med de stille barna og hvordan deres aktiviteter ofte kan bli ensformig. Moen og Jacobsen (2007) mener at barn som er klar for nye aktiviteter viser interesse for det og tar initiativ på egenhånd. Eksempelet informant 1 kommer med, vil ikke barnet ta initiativ selv, og dermed er det viktig at vi som voksne i barnehagen synliggjør disse aktivitetene for barnet. Her mener jeg det handler om å skape en felles opplevelse sammen med andre barn, samtidig som den voksne må prøve å utfarliggjøre situasjonen.

Selv om det er viktig å veilede barna i hvordan de kan oppleve spenning og ta utfordringer som fremmer deres utvikling, ligger det også et ansvar for pedagogiske ledere å veilede personalet. Informant 1 viser til at det alltid er personer som vil trenge en veiledning i forhold til å sette barnets behov før effektivitet. De effektive løsningene er noe flere av informantene snakker om. De fremhever at ofte tar man seg selv i å ha utført noe som ikke var med hensikt til barnets beste, men grunnet tid og stress blir utført likevel. Dette handler om tilretteleggelse. ”Hver gang du gir meg unødig hjelp, tar du fra meg en mulighet til å lære” (... barnehage). Ut i fra dette sitatet kan vi lese at dersom voksne setter sine behov foran, som for eksempel effektivitet, kan dette ha en negativ påvirkning på barnet i forhold til utvikling. En annen grunn til at voksne bør ta hensyn til barnas behov for læring, er sin egen helse. Dette snakker informant 2 om, og det handler om ergonomi. Ergonomi handler om ”tilpasninger mellom

arbeidsmiljø/teknikk og mennesket. God tilrettelegging av arbeidsplasser er med på å forebygge muskel- og skjelettlidelser” (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, s.a).

3.7 Oppsummering

Jeg valgte å presentere resultatet først, for så å kunne drøfte rett under. Dette for å gjøre det lettere for leser å følge tema. I denne delen vil jeg kort oppsummere det som er kommet ut av resultat og drøftingsdelen min.

Ut i fra svar i fra mine informanter er det ikke så mye som skal til for at småbarn opplever spenning. De snakker alle om hvordan uterommet tilbyr muligheter i form for utfordringer og spenning. Dette gjør at det ikke trenger å tilrettelegges så mye som det kanskje trengs i forhold til eldre barn. Engasjerte voksne som er bevisste på det de gjør, samt tilstedeværende voksne, er noe alle ser på som avgjørende og viktig i barnehagen. Det at barn har omgivelser og voksne rundt seg som de kan stole på og som de føler seg trygge med, er viktig for at barnet skal søke spenning. Skogen og rommet litt utenfor barnehagen er interessant og noe som man kan bruke når man vil legge til rette for at barn skal søke spenning. Det å ta i bruk det naturen har å by på er noe de alle ser på som viktig. Hvis man skal holde seg innenfor det området som er avgrenset til barnehagen, er det mange nye aktiviteter for de yngste også her. Dissers, rutjebaner og ulent terreng er spenningsmomenter barna oppsøker. Dette er momenter som informant 3 mener er spenning som gir kiling i magen og som informant 4 fremhever at det er mange som nesten ikke tør. Det at man nesten ikke tør, er et punkt hvor støttende voksne er viktig. Her kan voksne ufarliggjøre situasjonen slik at barnet mestrer aktiviteten. Andre barn er også en inspirasjonskilde for dem som nesten ikke tør. Det at det går bra med andre, er ofte noe som gjør at flere vil prøve.

Informant 3 er tydelig på at alder har en betydning når det kommer til voksne som søker spenning sammen med barn. Hun viser til at det ofte faller tilbake på gamle vaner og rutiner og at mye blir utsatt eller ugjort på grunn av voksnes behov. Det at vi blir eldre, gjør at vi har flere erfaringer og kunnskaper, slik som informant 2 er innpå. Dette gjør at vi kan sette personlige begrensninger foran barnas behov for læring og utforsking. Alle informantene er enig i at personlighet, er det som er avgjørende for hvordan voksne søker spenning. Slik informant 2 snakker om hennes frykt for pinner etter en personlig opplevelse, vil det, som hun

også sier, påvirke henne i hverdagen i den form at hun vil fjerne den fra barnet. Eksempelet som informant 1 trekker frem, er et tydelig eksempel på at personlighet har mer å si en alder i mange tilfeller. Det visualiserer at spenningsøking er noe som man gjør på grunnlag av personlighet og følelser. Er man et utadvendt menneske og liker man å ta utfordringer, tror jeg dette vil følge personen lenge.

Hvordan vi møter barnet er viktig. Bevissthet er noe alle er enige om er viktig for spenningsøking knyttet til utvikling. Informant 1 mener dette er personavhengig og at tidspresset ofte kommer i veien for bevisstheten. Dette gjør at man ofte hindrer barnet i å utføre gjøremål selv, som å kle på seg, for at man skal rekke noe. Dette er en situasjon som kommer opp i begge barnehagene, og som jeg tror er et gjenngående tema for diskusjon i mange barnehager. Det er viktig, som informant 2 sier, at man skal respektere at man er forskjellige. Barn og voksne har ulike grenser for hva de synes er greit å utføre, og dette skal man ta på alvor. Det er ikke et mål at barn skal bli spenningsøkende, men at de skal få den støtten de trenger i sin utvikling. Et barn trenger å bli møtt med en støttende hånd, men også få mulighet til å prøve selv og utforske på egenhånd. Denne balansen er noe hver enkelt voksen må finne, i forhold til hvert enkelt barn. Dette er noe som tar tid, men som er avgjørende for et videre samarbeid.

5.1 Avslutning

Da jeg var liten var jeg ofte i en akebakke, kalt Ingeborgbakken, da det var snø. Her var det ulike utfordringer i de ulike delene av bakken. Et av stedene var det veldig bratt og veien mot å sette utfor der, var stor. Den dagen jeg først satte utfor var, fantastisk. Det gikk ikke som planlagt, da jeg falt rett etter jeg hadde satt utfor, men jeg hadde gjort det. Etter flere forsøk ble jeg bedre og bedre og tilslutt klarte jeg å stå ned hele bakken. Denne følelsen av å mestre, er noe jeg ønsker at flest mulig skal få oppleve. Denne måten å mestre på, handler om å søke spenning. Dette er også noe Are gjør i hans søking av spenning på isen. Etter en stund har han tilegnet seg de kunnskapene han trenger, som gjør at han kan fortsette å løpe på isen. Mye tyder på at de som søker spenning og utfordringer, fremmer utvikling av seg selv, ikke bare det motoriske, men også eget selvbilde. Ut i fra svar fra mine informanter, er det tydelig at også de knytter spenning opp i mot utvikling. Dette er ikke noe som er påvist, men som kunne vært interessant å forsket videre på, med tanke på en masteroppgave.

Det er dette jeg ser på som viktig, og ikke det at flest mulig barn blir mest mulig spenningsøkende. En viktig faktor som informant 2 tar opp er at det ikke er noe mål at alle barn skal bli spenningsøkende. Det å være støttende ut i fra barns modenhet og nivå, er avgjørende. Det er akkurat det som er tanken bak forskningen rundt spenningsøkende barn. Jeg har hatt fokus på å se hvordan de barna blir møtt av voksne. Jeg har funnet ut at mye av det som styrer oss, er egne erfaringer og kunnskap. Dette blir også lagt til grunnlag i arbeid med barn. Jeg har også valgt å se på de forutsetningene som ligger til grunn for dette og har tatt for meg de voksnes egen spenningsøking, samt deres syn på hva som er spenning for de yngste barna.

Selv om spenningsøking kan være noe som minsker med alderen, tror jeg det er viktig å ta vare på de følelsene man selv har opplevd eller får ved mestring. Det er også et tema som man bør være åpen om og respektere i forhold til andres grenser. Det er jo tross alt barna man jobber for, og for at man skal vite hva barnet liker og støtte det på beste mulig måte i forhold til det å søke spenning og utfordringer, må man kjenne barnet. Man må også ha skapt en trygghet som ligger til grunn for at barnet skal ha både trygge omgivelser, og trygge personer rundt seg. Tilslutt vil jeg bare fremheve at det viktigste er at barn får være barn og mulighet til å utforske og prøve ut i fra deres grenser og nivå. Med voksne som engasjerer seg for barn og har et ønske om å tilrettelegge slik at barnet i størst grad kan utvikle seg, er avgjørende.

Spenningsøking er en måte å gjøre dette på. Det å vise til spennende aktiviteter som barnet også selv ønsker å gjøre, er det som vi bør oppfordre til i barnehagen.

6. Kildeliste

6.1 Litteratur

- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Fjørtoft, I. (2010) Barn og bevegelse: Læring gjennom landskap. *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*, i Sandseter, Hagen, og Moser. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hagen T., & Lysklett, O., (2005) Små barn i uterommet, *Småbarnspedagogikk – fonomenologiske og estetisk tilnærminger*, i Haugen, Løkken & Røthle. Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Haugen, S., Løkken, G. & Røthle, M. (Red.). (2005). *Småbarnspedagogikk – fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Hendry, I. & Kloep, M. (2003). *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt Forlag as.
- Kunnskapsdepartementet. (2006/2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Departementet. (rev.utg. 2011)
- Løkken, G. & Søbstad, F. (1999). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (2.utg.). Oslo: Tano Aschehoug.
- Moen, E. og Jacobsen, K.B., (2007). *Skrutt for skritt: Fysisk fostring/kroppsovelse i barnehage og grunnskole*, Nesbru: Vett og viten
- Osnes, H., Skaug, H.N, Kaarby, K.M, (2010), *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen*. Oslo; Universitetsforlaget.
- Sandseter, E.B.H (2000). Spenningsbehov og risikostyring – men naturen som arena. *Ut! Naturligvis*, Furuset, K, Trondheim : Dronning Mauds Minne.
- Sandseter, E.B.H., (2010). Hagen, T. L. og Moser, T. (Red.) *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Sandseter, E.B.H., (2010). "Når det kile i magen må æ bare flir og hyl!" Betydningen av barnas risikofylte lek. *Barn i utvikling*. I Kvello, Ø. Forlag: Gyldendal akademisk
- Sandseter, E.B.H. (2010) Spenningsfylt aktivitet i barnehagens uteområde – å balansere mellom trygghet og risiko. *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. I Wilhelmsen B, H, og Asle Holthe. Oslo: Universitetsforlaget.
- Steensnæs, R i Pettersen, J.R, 2012, Et fortryllende uterom, *Verktøykassa*, utgave 1 2012, s. 53-55.

Storli, R, (2010). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*, i Sandseter, Hagen, og Moser, s325. Oslo: Gyldendal Akademisk.

6.2 Websider

Circle of Security, s.a Lokalisert 10.04.2012 på http://www.circleofsecurity.net/about_cos.html

Circle of Security, Virginia-modellen (2012), lokalisert på <http://www.r-bup.no/CMS/cmspublish.nsf/doc/F13CC4C32BF601CAC12579810033DE0D>

Kunnskapsdepartementet. (2008-2009)... (St.meld. nr. 41:2008-2009, NOU 2009:10). Lokalisert på <http://www.regjeringen.no/pages/2197014/PDFS/STM200820090041000DDDPDFS.pdf>

Regjeringen, 2000. Lokalisert 15.04.12 på http://www.regjeringen.no/nb/dep/nhd/dok/rapporter_planer/rapporter/2000/samfunnets-sarbarhet-som-folge-av-avheng/2.html?id=277330

Statistisk sentralbyrå, s.a, Kitterød og Bringedal. Lokalisert 13.04.12 på <http://www.ssb.no/vis/samfunnsspeilet/utg/201201/01/art-2012-03-07-01.html>

Store norske leksikon, s.a, lokalisert på <http://snl.no/implisitt>.

Vedlegg (1); Intervjuguide

Intervjuguide

Kan du fortelle litt om din bakgrunn som ansatt i barnehage?
(Erfaringer fra barnehage, Utdannelse osv.)

Hva anser du som spenning for de minste?

Hva ser du på som risikofylt lek i barnehagen?

Er det noen ganger du synes det er for stor risiko i en aktivitet?

Ser du på deg selv som spenningssøkende?
(På hvilken måte? Hvorfor ikke?)

Hva er ditt syn på tiltak i barnehagen som hjelm og merking med GPS på barn?

Syns du det er viktig med voksne som er bevisst på barn som er spenningssøkende?
(Hvis ja, hvordan kan man jobbe for at barn skal bli spenningssøkende? Hvorfor ikke?)

